

Bulletin european

ANUL V, N.55

Aprilie, 1979

Noi Tracii

Fondator: Prof.Dr.Iosif Constantin Drăgan

BUREBISTA - 2050

de YOLANDA LAETIȚIA NICOARĂ

(urmare)

Vasile Pârvan, în "Getica", nu exclude posibilitatea identificării Argedavei cu Arcidava, dar o situează undeva pe râul Argeș. În lucrarea sa "Considerațiuni asupra unor nume de râuri daco-scitice", el susține, pe baza unor bogate comparații din domeniul trac, că forma reală a numelui ar fi fost în antichitate tot cea de azi: Argeș (sub forma *Argesis*).

Acad. C. Daicoviciu nu consideră convingătoare părerea lui Vasile Pârvan. "Numai numele Argedava este atestat într-un izvor antic; denumirea *Argesis* e pe de-a-ntregul o reconstituire modernă, iar explicația lui Pârvan că Herodot l-a modificat pe *Argesis* în *Ordessos* sub influența terminației toponimicelor *Cariene* e greu de acceptat" (Hadrian Daicoviciu, *Dacii*, 1965, pp. 102-103) și deci "legătura necesară dintre *Argesis* și Argedava dispăre. Argedava, cetatea în care Acornion s-a dus să-l întâlnească pe tatăl lui Burebista, poate fi căutată, deci, oriunde, pe teritoriul dacic. Aceasta teoretic, căci practic, împrejurările istorice ne îndeamnă s-o căutăm în Transilvania".

În urma săpăturilor efectuate în anii 1957-1958, în stațiunea getică de la *Popoști-Ilfov*, pe Argeș, unde s-au descoperit resturile unei locuințe complete din secolul II-I î.e.n., care, deși construită primitiv din lemn și vâlătuci, prezintă un plan alcătuit după un model helenistic, cu camere multe, variate și mari, cu un cuptor interior cu numeroase vetre de factură îngrijită, cu o cămară plină de chiupuri mari (*dolia*, *pithoi*) și cu două construcții absidiale de caracter sacru ca la Grădiștea Muncelului și la

Piatra Roșie, prof. Radu Vulpe consideră că această clădire trebuie să fi constituit palatul șefului de trib care locuia în cetățuia de la Popești. “*Argedava*, capitala lui Burebista și a predecesorilor săi Geți, scrie prof. doc. Radu Vulpe, neatestată de alte izvoare se afla, probabil, pe malul râului Argeș, al cărui nume, autentic, getic, trebuie să fi sunat cam ca azi: Argesis (după bunele argumente formulate de învățatul Vasile Pârvan, forma Ordessos, transmisă de Herodot, nereprezentând decât o denaturare de transcriere greco-scitică). Fapt este că valea Argeșului, constituind atunci o axă principală a circulației economice dintre orașele pontice și centrul Daciei, se afla tocmai în direcția cea mai firească pentru calea unei solii pornite de la Dionysopolis spre regele get. Pe de altă parte, cercetările arheologice au scos la lumină în bazinul acestei văi, o serie de așezări getice, care dovedesc o remarcabilă înflorire în sec II-I î.e.n., corespunzând epocii lui Burebista și a înaintașilor săi...Ideea identificării cetățuiei de la Popești cu *Argedava* dinastiei lui Burebista se impune ca cea mai concordantă dintre ipotezele din stadiul actual al cunoștințelor”.

Prof. Radu Vulpe socotește, pe drept cuvânt, așezarea de la Popești, reședința unui șef de trib și n-ar fi exclus ca ea să fi fost mai curând locuința-palat a tatălui lui Burebista, Burebista I, să zicem.

Studii recente asupra descoperirilor de monede și tezaure geto-dace au dus la concluzii foarte interesante cu privire la distribuția și delimitarea teritorială a celor mai importante triburi și uniuni de triburi din secolele III-I î.e.n. Astfel, aria de răspândire a tipului de monede cunoscut sub numele de Vârteju-București, predominant în zona de mijloc a Munteniei de la Dunăre la Carpați și de la râul Ialomița la valea râurilor Vedea și Teleorman, corespunde uneia din cele mai bogate zone arheologice geto-dacice, pe cuprinsul căreia au fost descoperite așezările de la Popești, Crăsani, Moșiștea, Tinosul, Cetățeni, Mânăstirea etc. Toate acestea îl determină pe cercetătorul Constantin Preda să ajungă la concluzia că: “In partea centrală a Munteniei a existat una dintre cele mai importante uniuni de triburi getice, care se caracterizează printr-o unitate politică bine înche-gată, o viață economică dezvoltată și relații strânse și permanente cu lumea helenistică și traco-getă din sud. In această uniune trebuie să vedem pe urmașii direcți ai Geților de la Dunăre, pe care îi găsim menționați de izvoare cu prilejul expediției lui Alexandru din anul 335 î.e.n. și care, la începutul sec. III î.e.n. sub conducerea regelui Dromichete, au înfrânt arma-ta lui Lisimach, regele Traciei.

Uniunea getică de tip Vârteju-București poate fi identificată cu neamul *Piefigilor*, pomenit de geograful antic Ptolemeu. Nu este exclus ca această importantă uniune de triburi, cu capitala la Popești, pe Argeș, să fi constituit nucleul de bază pe care s-a sprijinit Burebista în opera sa de unificare a tuturor Geto-Dacilor”.

Intr-adevăr, vestigii ale trecutului, scoase la lumină în ultimii ani, atestă o mare densitate a așezărilor geto-dace în județul Argeș: Pitești, Ștefănești, Vrănești, Câmpulung Muscel, Curtea de Argeș, Costești, Valea Danului, Stănești-Corbi, Richitele, Mălureni, Dealurile-Recea, Livezeni, și

care, după părerea prof. Paul I. Dicu, secretar al filialei Pitești a Societății de științe istorice, îndreptățesc ipoteza că, pe teritoriul Piteștiului și în împrejurimile sale, a existat o cetate întărită a unei importante uniuni tribale sau formațiuni statale (poate *Helis*, capitala lui Dromichete sau *Argedava* din epoca lui Burebista).

Este posibil ca Dromichete să-și fi avut reședința undeva, pe valea inferioară a râului Argeș, în zona bogatelor lanuri de grâu înalt, prin care oștenii lui Lisimaș își făceau loc cu sabia, în vremuri când triburile trace din stânga și din dreapta Dunării trăiau în prietenie. Dunaris, râul sfânt era o graniță de netrecut, iar regele get nu se temea de nici un pericol dinspre sudul Dunării, care i-ar fi pândit țara și reședința.

S-ar putea ca *Argedava*, reședința lui Burebista tatăl, despre care pomeneste inscripția în cinstea lui Acornion, să fi fost la Popești, pe Argeș. Dar atunci când triburi trace din sudul Dunării, împreună cu Celții, iar dinspre sud-vest Scordiscii, au început să amenințe regatul geto-dac, încercând incursiuni în stânga Dunării, regele Burebista va fi fost nevoit să-și mute strategic capitala pe Argeș în sus, la adăpostul munților și al stâncilor.

Hadrian Daicoviciu însă, încearcă să identifice *Argedava* cu una din cetățile din munții Orăștiei, poate chiar cetatea de la Costești, cetatea de scaun a lui Burebista putând să se fi numit *Sargedava*, după numele râului *Sargeția*, care, potrivit unei informații a lui Dio Cassius, curgea pe la poalele cetății de scaun a lui Decebal și poartă și astăzi numele de *Apa Grădiștei*.

În lucrarea sa "Dacii", Hadrian Daicoviciu respinge ideea originii getice extracarpatică a formațiunii statale conduse de Burebista, argumentând că, înainte ca Burebista să-și îndrepte atenția spre Dunărea de jos, cucerind țărmul pontic și năvălind în Moesia și Tracia, el a purtat mai întâi război împotriva Celților de la Dunărea de mijloc și din Slovacia, fiind greu de înțeles cum un șef get din câmpia munteană s-ar fi ocupat cu prioritate de un război greu, în nord-vestul îndepărtat, neglijând mai bine de un deceniu de la preluarea puterii, Dobrogea și malurile Dunării, fiind mult mai probabil că numai după zdrobirea Celților, Burebista, consolidându-și puterea în vest și înglobând și câmpia munteană în regatul său transilvănean, s-au ivit interesele politice ale regelui dac la Dunărea de jos.

Regatul lui Burebista ar fi luat deci ființă în sud-vestul Transilvaniei, în țara Orăștiei, unde sistemul de fortificații de la Costești, Piatra Roșie, Grădiștea Muncelului, Fețele Albe, precum și capitala *Sarmizegetusa Regia*, au constituit nucleul viitorului regat, sau "imperiu" daco-get, cum îl numesc unii autori greci.

Pentru a-și susține ipoteza, Hadrian Daicoviciu mai menționează faptul că, după asasinarea lui Burebista, îi urmează o serie de "dinastii" începând cu Deceneu și terminând cu Decebal, în timp ce teritoriul muntean și dobrogean se împarte între mai mulți "Regișori", socotind ca ceva firesc că tocmai aceste regiuni extracarpatică s-au rupt de regatul transilvănean al lui Burebista, redobândindu-și vechea autonomie tribală.

Lucrurile pot fi însă privite și altfel. Dacă ținem seamă de faptul că începutul domniei lui Burebista s-a fixat între anii 70-60 î.e.n. și că prima misiune a lui Acornion la Argedava s-ar fi petrecut în jurul anului 70 î.e.n., înseamnă că politica de stăpânire a cetăților de la Pontul Euxin sau, în orice caz, strângerea de legături cu lumea helenistă, în fața pericolului comun al dominației romane, care începea să se facă tot mai resimțit, începuse încă din timpul predecesorului lui Burebista, al tatălui său.

N-ar fi exclus ca moartea tatălui lui Burebista, survenită, se pare, nu mult după misiunea lui Acornion la Argedava să nu fi fost naturală. Și alți șefi de triburi din câmpia getică își revendicau drepturile de a trage cei dintâi profituri de pe urma strângerii legăturilor și alianțelor cu cetățile grecești de la Pontul Euxin.

Să ne amintim că la Bărboși, la vărsarea râului Buzău în Dunăre se afla un "*factorium*" grec de unde negustorii și mărfurile grecești plecau fie spre Hierasus (Siret), fie de-a lungul văii Buzăului, unde stăpânea puternicul trib al Siensilor. La confluența Neparisului (Ialomitei) cu Dunărea, se afla o *davă*, azi Piscul Crăsanilor, iar la gurile Teleormanului se află o altă puternică *davă* (târg), pe locul actualului oraș Zimnicea, pe unde încă din secolul al III-lea î.e.n., negustorii greci urcau de-a lungul fluviului până spre Transilvania, și mai departe, chiar spre Lvov și Viena.

Săpăturile arheologice de mare amploare efectuate în ultimii ani, în județul Buzău, au scos la iveală cetățuia de la marginea satului Cârломănești (comuna Vernești), importantă așezare geografică și probabil centrul unei formațiuni tribale din Valea Buzăului și cea a afluentului său, Nișcovul.

Săpăturile au scos la iveală un ultim nivel de locuri geto-dacice în care s-au găsit resturile unor locuințe și construcții gospodărești: temelii din piatră de râu, dărâmături de pereți lipiți cu lut, vetre de foc, pavaje, ca și diferite obiecte: olărie, podoabe, unelte, monede, cele mai multe în poziția în care se găseau în momentul așezării, fapt care a dus la concluzia că "*dava*" sau târgul a fost părăsit în grabă în urma unei distrugerii violente. Una din construcții a pierit incendiată, prin arderea bănelor, pereții s-au prăbușit și sub dărâmături s-au găsit obiecte care nu au mai putut să mai fie evacuate din cauza incendiului. Acest lucru s-a petrecut și în alte locuințe, iar lipsa unui alt strat de locuri care să se suprapună nivelului de distrugere, ne arată că "*dava*" a fost părăsită definitiv și n-a mai fost niciodată locuită.

Monedele găsite în această "*davă*", cum arată cercetătorul Mircea Babeș, constituie cel mai de preț indiciu cronologic care duce la concluzia că așezarea de la Cârломănești a fost părăsită înainte de mijlocul sec. I î.e.n., mai probabil în jurul anului 60 î.e.n. Erau tocmai anii în care se presupune că Burebista unifica triburile geto-dacice și s-ar putea închipui că acele triburi, care s-au opus unificării au avut mult de suferit. Distrugerea și părăsirea unor "*dave*" s-ar putea lega de acțiunea de unificare a lui Burebista, mai ales că, pe lângă așezarea de la Cârломănești și alte mari așezări geto-dace ca acelea de la Zimnicea, din județul Ialomița, și-au

Sanctuarul vechi de la Grădiștea Muncelului ridicat pe vremea lui Burebista

încetat existența cam în aceeași vreme și, poate, în aceleași condiții, în timp ce “dava” de la Popești, pe Argeș, lângă București, reședința inițială probabilă a lui Burebista și-a continuat existența încă o jumătate de secol. Este, de aceea, verosimil ca de aici să fi pornit Burebista temerara sa încercare de unificare a Geto-Dacilor.

Spuneam la început că, în cartea sa “Noi Tracii”, J.C. Drăgan, încercând să schițeze un portret moral, am putea zice chiar o schiță biografică a lui Burebista, scrie: “Burebista și-a format personalitatea pornind de la cunoașterea realităților țării. A început prin vizitarea triburilor trace, apoi a cetăților grecești de pe litoralul Mării Negre, a învățat elina și latina, curent vorbită ca a doua limbă pe aceste teritorii, și o bună bucată de vreme, a trăit pe la curțile diferiților regi care ulterior aveau să-i devină clientelari. Interesat să cunoască modul de viață din societatea vremii sale, cu nobilii arăta deprinderile sale alese, iar cu oamenii de jos, cu care umbla la vânătoare, se purta în așa fel încât ei să-l simtă ca pe unul de-al lor. A întâlnit în peregrinările sale Celți rătăcitori și va fi deprins poate și limba galică, desigur poate mai puțin complicată decât franceza de azi, mai apropiată de limba latină, deci și de limba dacă, după cum opinează savantul Gonzague de Reynold. A fi poliglot era și atunci o condiție pentru cel ce se pregătea în arta conducerii, obligat a intra în chip nemijlocit în relație cu străinii, spre a înțelege caracterul, mentalitatea și obiceiurile. Deseori, mâhnit să audă critici la adresa neamului său și la slăbiciunea triburilor tracice, se vedea silit să mediteze la defectele și virtuțile Dacilor. În ultimele secole, ei se dedaseră băuturii, care moleștește caracterul și-l lipsește pe om de voința necesară în îndeplinirea muncilor

anevoioase și a planurilor îndrăznețe. Dezmațul cuprinsese unele triburi din sudul Dunării, unde cultul lui Dionysos era rău interpretat. Se pare că de aici, cultul orgiastic s-a răspândit în oarecare măsură și în nordul fluviului, unde Zamolxis, zeul suprem, era lipsit de un Pontifex Maximus priceput, menit să interpreteze cum se cuvinte și să-și pună în aplicare doctrina.

Apariția Marelui Preot Deceneu, care i-a depășit pe toți predecesorii săi în înțelepciune și putere de convingere, avea să completeze armonios însăși opera lui Burebista”.

Am stăruit mai îndelung asupra citatului din “Noi Tracii”, pentru că am găsit aici niște elemente care se leagă logic cu unele fapte pomenite mai sus, fapte verificate de recente descoperiri arheologice și de concluziile deosebit de perspicace pe care le elaborează cercetătorul Mircea Babeș, în legătură cu “dava” de la Cârломănești.

Mai întâi, este greu de crezut că, în condițiile normale, fiul unui șef de trib se pregătește în vederea preluării conducerii tribului, sau uniunii tribale, peregrinând pe întreg teritoriul geto-dac, trăind pe la curțile diferiților regi, ba chiar ajungând la cetățile grecești de pe malul vestic al Pontului Euxin. Poate, ar fi fost mai plauzibil că tatăl său îl inițiază în treburile de conducere, ținându-l aproape de el. După socoteala anilor, se pare că la moartea tatălui său, Burebista era încă destul de tânăr. În acea vreme la Traco-Daci, principiul electiv mergea împreună cu cel ereditar. Chiar moartea tatălui său, nu la multă vreme de la călătoria lui Acornion la Argedava s-ar fi putut să fie provocată. Vreun șef de trib vecin, să zicem, de exemplu cel al Siensilor de pe valea Buzăului, care-și avea “dava” la Cârломănești, va fi încercat să se urce pe scaunul șefului Piefigilor, care-și avea reședința la Argedava? Iar după câțiva ani de peregrinări pe la alte triburi vecine, unele din ele prietene ale tatălui său, poate și dincolo de munți unde mulți șefi de triburi, trăind sub amenințarea Celților, Boi și Taurisci, i-au căutat prietenia, poate îndrumat, sfătuit, ajutat moral și material de cetățile de pe malul Mării Negre, Burebista să se fi întors să-și reia tronul, răzbunând moartea tatălui său și faptul că fusese alungat de la drepturile sale legitime, împotriva “davelor” și a triburilor de la Cârломănești, Zimnicea sau Piscul Crăsanilor, pe care le-a supus și le-a alăturat mării uniuni tribale, chiar fără voia lor, cum afirmă, ipotetic, dar bazat pe materiale arheologice palpabile, Mircea Babeș.

Ipoteze, care ridică atâtea semne de întrebare viitorilor cercetători.

Se presupune că, încă de la începutul domniei sale, Burebista, un vizionar care proiecta unirea tuturor triburilor din întreaga Dacie de dincolo și de dincoace de Carpați, intrase în legături cu triburile vestice din Oltenia: Buridavensii, Potulatensii și Ceiagisii, precum și cu uniunile tribale din sud-vestul Transilvaniei, Albocensii, cu triburile din câmpia mănoasă a Mureșului, Ratacensii, sau cu triburile din regiunea Crișurilor care stăpâneau până în Carpații Păduroși, realizând unirea lor, sub conducerea sa.

Burebista nu putea întreprinde o inițiativă împotriva uriașelor forțe romane care deveneau tot mai amenințătoare, atâta vreme cât Celții constituiau, la apus, un pericol.

Triburile din nord-vestul Transilvaniei încercaseră dese campanii de îndepărtare a Celților de la granițele lor, dar suferiseră și destule înfrângeri dintre care este suficient să amintim pe aceea din timpul regelui Oroles. Nu e de mirare, deci, că un conducător ca Burebista, curajos, bun strateg și îndrăzneț comandant, preluând conducerea acestor triburi se năpustește asupra Celților, prin anul 60 î.e.n., obținând o victorie zdrobitoare împotriva Boilor de sub conducerea lui Critasirios și a Tauriscilor, pe care-i alungă departe de hotare. În urma acestor victorii, crește prestigiul său de șef militar și politic, iar nemaipomenita victorie împotriva acestor dușmani ai Dacilor îi aduce porecla de "*Celtoctonul*".

Strânse în jurul său, triburile din nordul și sudul Carpaților formează acum un stat puternic. Ajutat îndeaproape de marele preot Deceneu, înțeleptul care pe lângă slujitor al lui Zamolxis inițiază pe Daci în știința astronomiei, a matematicilor, a logicii, a medicinei, eticei, îndemnându-i să părăsească obiceiul de a bea peste măsură, să trăiască frumos, să se supună legilor și ordinilor de stat și să răspundă chemărilor la luptă, Burebista, om energetic și luminat, militar de valoare excepțională, gândind la același nivel înalt ca și Deceneu, a reușit să impună o autoritate morală și politică nu numai asupra triburilor traco-dace ci și asupra dușmanilor.

Odată lichidat pericolul celtic, Burebista își putea îndrepta privirile asupra țărmului Mării Negre, de unde se putea ivi oricând pericolul roman.

Și iată că, prin anul 55 î.e.n., îndemnat de faptul că unele din cetățile grecești de pe țărmul Mării Negre ar fi înclinat să capituleze în fața Romanilor, începe campania împotriva acestora, cucerindu-le fulgerător, una după alta, de la Olbia la Apollonia.

Încercând să intervină în situația dificilă în care se găsea în acel moment Roma, când, după uciderea lui Crassus, se înfruntau pentru putere Caesar și Pompei, Burebista încearcă să ofere ajutorul trupelor sale cu care pornise la cucerirea Scitiei Minor, lui Pompei. Astfel, în ajunul luptei de la Pharsalus, Burebista îl trimite pe vechiul său sfetnic și prieten, diplomatul Acornion, la Heraclea, ca să-l întâlnească pe Pompei. La Pharsalus însă Pompei este înfrânt și asasinat din ordinul lui Ptolomeu. Caesar rămânea acum singurul stăpân al Romei și, așa cum relatează Suetoniu și Plutarh, începe să pregătească războiul împotriva Dacilor. Burebista, prevăzător, calm și neînfricat, se pregătea și el, construia cetăți, făcea arme, își instruia oastea. Dar n-a apucat să fie răpus de dușmanul din afară. La fel ca și marele său rival, Caesar, și chiar în același an, 44 î.e.n., Burebista cade victimă unei conjurații lăuntrice, formată din rândurile aristocrației tribale. Printre conjurații care în anul 44 î.e.n. au curmat, cu o lovitură mișelească de pumnal viața lui Burebista, se găseau destui care opuneau bărbăției drepte a acestuia, interesele lor mărunte, lașitatea și trădarea intereselor neamului. Ei nu vedeau cu ochi buni înălțarea celui care preluase comanda triburilor geto-dace, din ură și invidie unii, alții din cauză că dorind să-și asigure cât mai multe avantaje politice și economice socoteau că în loc ca să înfrunte legiunile romane, care înaintau triumfător

era mai cuminte să obțină unele profituri prin înțelegere, chiar dacă aceasta însemna îngenunchiere, supunere și umilință.

Nici principii și regișorii din Transilvania nu vedeau cu ochi buni culmea politică și militară la care ajunsese Burebista, deși el fusese acela, care, unind sub șceptrul său triburile din Transilvania cu cele din câmpia dunăreană, obținuse răsunătoarea victorie împotriva Celților care râvneau la aurul, argintul și fierul vestului și sud-vestului Transilvaniei. Mai erau printre acești principii și regișorii destui care erau gata să facă orice concesii Romei.

Statul dac centralizat al lui Burebista, "bărbat get" cum îl numește și Strabon, provenind deci din uniunea de triburi din câmpia munteană, a luat naștere în câmpia dunăreană, poate chiar din mijlocul Piefigilor, din care tradiția milenară spune că s-ar fi tras și regele Dromichete. Concluzia profesorului Radu Vulpe sintetizează ceea ce știința a dat la iveală până în momentul de față în ceea ce privește pe Burebista, așa cum se reflectă ea în conștiința neamului nostru: "Dar Deceneu nu aparținea uniunii de triburi de la Dunărea de jos, unde domnise la început Burebista, ci, după cum atestă Dion Chrysostomul (în Iordanes, *Getica*), a sosit din altă parte la curtea regelui get. Desigur, el nu putea veni decât la sanctuarul lui Zamolxis, de pe muntele Cogaionon, din țara Dacilor (pe înălțimea Sarmizegetusei Regia). Inceputurile colaborării sale cu Burebista trebuie să fi însemnat chiar unirea triburilor dace din Transilvania cu acelea ale Geților dunăreni, primul pas și cel mai decisiv din întregul proces al marii unificări geto-dacice. Odată ajuns în fruntea marelui stat centralizat pe care îl realizase, el a plecat din reședința sa de origine de la șes, Argedava, pentru a întemeia una nouă lângă sanctuarul dacic al lui Deceneu, de la Sarmizegetusa Regia (Grădiștea Muncelului) pe înălțimile inexpugnabile ale unui masiv din munții Transilvaniei".

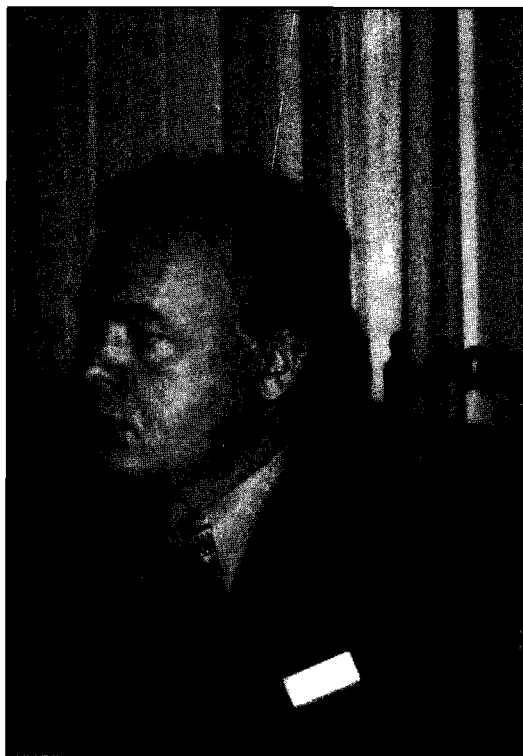
RESUME

La capitale du royaume de Burebista, qui réalisa l'union éphémère des tribus géto-daces, semble avoir été située sur les rives du Argeș; elle s'appelait *Argesis* ou *Argedava* (auj. le village Popești-Ilfov). L'invasion des Scythes obligea le roi de se déplacer vers le Nord, dans les Carpathes. Après ses campagnes victorieuses contre les Celtes et les Romains, Burebista intervient dans le conflit qui opposait César à Pompée, en promettant son appui à celui-ci. La défaite de Pharsale oblige Burebista à se préparer à une attaque de l'armée romaine, mais en l'année 44 deux conspirations mirent fin à la carrière et à la vie aussi bien de César que de Burebista.

Actele primului simpozion de tracologie

RELAȚIILE DINTRE GRECI ȘI AUTOHTONI ÎNTRE SEC. IV ȘI II Î.E.N. ÎN LUMINA RECENTELOR SĂPĂTURI DE LA TOMIS, TOPRAISAR ȘI ALBEȘTI

Adrian Rădulescu

Relațiile dintre colonii greci din cetățile situate în vestul regatului Pontic - Istria, Tomis și Callatis - și autohtonii geto-daci constituie, în istoriografia română referitoare la antichitate, un capitol de predilecție din care se pot desprinde aspecte din cele mai interesante și variate.

Informațiile din comunicarea de față provin din ultimele săpături efectuate de arheologii din Constanța grație cărora a fost posibil să se adune date și fapte arheologice referitoare, în cea mai mare parte, la perioada dintre sec. IV și II î.e.n. Ele au scos la iveală unele elemente istorice importante, legate de colaborarea cu Grecii autohtoni.

De-a lungul istoriei antice, regiunile carpato-danubiene- pontice au fost supuse unor influențe culturale intense, continue și foarte diversificate, venite din aria mediteraneană, în special din Marea Egee. Dacă în epoca de piatră acest aspect istoric e mai puțin evident, el devine însă pertinent pentru Epoca de bronz și de fier - mai ales după ce Mycene a ajuns un centru înfloritor de unde au iradiat numeroase elemente de civilizație către zonele înconjurătoare mai apropiate sau mai îndepărtate. Aceste elemente s-au răspândit apoi în întreg bazinul carpatic, dunărean și pontic și de aici spre centrul și nordul Europei. Descoperirile arheologice confirmă acest lucru și e suficient să cităm ca demonstrație sabia miceniană descoperită recent la Megidia, în centrul Dobrogei.

Deși aceste prime influențe culturale nu reprezintă decât preliminariile unor raporturi mult mai vaste, dintre regiunile egeene și teritoriile trace și geto-dace învecinate, ele au însă meritul de a fi deschis anumite căi, familiarizând populațiile locale, în plin proces evolutiv, cu produsele ce proveneau din sud.

Influențele grecești asupra mediului local geto-dac au fost favorizate prin fondarea, în sec. VII-VI î.e.n., a trei colonii (*apoikiai*), pe litoralul Mării Negre: *Histria*, pe malul lacului Sinoe, *Tomis* și *Callatis*. Existența acestor 3 orașe grecești a reprezentat, de-a lungul veacurilor, un factor de iradiere culturală (materială și spirituală) pe o vastă arie, ale cărei limite depășeau cu mult Dunărea, cuprinzând o bună parte din teritoriul geto-dac. Pătrunderea mărfurilor grecești constituie în evoluția societății locale o realitate pe care Vasile Pârvan a subliniat-o încă de mult. În studiul său "*Pătrunderea greacă și elenistică în valea Dunării*" (1923), care a devenit apoi o lucrare de referință, el a făcut o sinteză a principalelor descoperiri realizate în România până la acea dată. Pârvan a relevat tocmai aspectele istorice care ne interesează, ca și întrepătrunderea celor două civilizații diferite din cauza apartenenței etnice (greacă, respectiv geto-dacă), între sec. VI și I î.e.n. în valea Dunării. În plus, arheologi renumiți - Radu Vulpe, D.M. Pippidi, I. Nestor, D. Tudor, D. Berciu și alții - au stabilit, cu competență, direcțiile în care s-au răspândit mărfurile grecești și, implicit, civilizația elenică.

Recentele cercetări întreprinse de Muzeul Arheologic din Constanța, au avut, printre altele, ca obiect de studiu raporturile dintre Greci și autohtoni în ultimele secole î.e.n. Astfel campaniile arheologice din anii 1971-75, efectuate la Tomis, au dovedit existența unor nivele de așezări din sec. VI și V î.e.n., deci din perioada de la începutul întemeierii cetății.

Săpăturile din zona peninsulară a orașului, din grădina din curtea Catedralei, au scos la lumină ceramică din Chios și din Clazomene, și câteva vase de tip ionian, deci dintr-o epocă foarte îndepărtată. În primele secole de existență a cetății apar numeroase mărturii de așezări autohtone. Datorită tehnicii stratigrafice s-a putut stabili că Geto-Dacilor autohtoni li s-au suprapus colonizatorii Greci, ceea ce întărește ipoteza că numele de *Tomis* sau *Tomî* a fost împrumutat de la localnici.

Ceramica indigenă din Tomis caracterizează mai ales prin aspectul cultural cunoscut în literatura română de specialitate sub denumirea de "Babadag III" (din Hallstatt-ul mijlociu) - pune problema existenței unei așezări precoloniale, a cărei continuitate poate fi cu ușurință constatată și în secolele următoare. Iată încă o dovadă că numele *Tomis* a fost luat de la autohtoni.

Informațiile noastre, raportate la sec. VI și V î.e.n., sunt azi puține, din cauza unor mari dificultăți survenite în cercetările arheologice. În schimb, secolele următoare sunt mai net conturate din punct de vedere istoric și arheologic.

(va urma)

O SECVENȚĂ DACICĂ ÎN OPERA DRAMATICĂ A LUI LORENZO DE MEDICI

Mirela Șaim

Articol apărut în Rev. de ist și teorie literară,
tom 27, nr. 1, București, 1978.

Oarecum neglijată de istoricii literari, ultima creație artistică a lui Lorenzo de Medici, purtând profund marca timpului său, este poate și cea mai apropiată sensibilității moderne, făcând din Magnific un "contemporan al nostru". *La Rappresentazione di San Giovanni e Paulo* este din toate punctele de vedere o operă enciclopedică, în structurile ei evidențiindu-se acea luptă internă a formelor și temelor ce caracterizează arta Quattrocentului - etapă de tranziție, de convertire a medievalismului în ceea ce obișnuim să numim "noul umanism renescentist". Epocă de răscruce și de mare efervescență spirituală, aceasta este și epoca unor perioade de criză - fertilă -, o epocă în care vechiul sistem de valori religioase devenise insuficient, astfel încât oamenii își formulau întrebările care puteau să dea naștere unor noi valori. Și, ca întotdeauna în astfel de situații, recursul la tradiție, la istorie este inexorabil.

«Èl diletto e la consolazione che io traggo della istoria...» - așa și-a caracterizat, concis și plăstic, pasiunea pentru istorie Lorenzo Magnificul. Pentru el istoria devenise locul de confruntare al omului cu destinul, de delimitare a condiției umane. Piesa sa, care este scrisă după formula bine fixată a *sacrei rappresentazioni* hagiografice, cuprinde de fapt o nouă viziune asupra istoriei; studiul istoriei este modelator în măsura în care este lectură: ca și Shakespeare, mai târziu, Lorenzo reține din trecut izomorfismul evenimentelor, situația ciclică care este interpretată potrivit semnificațiilor contemporane. Istoria este percepută ca text, poveste a Omului, aventură intelectuală. Cufundându-se în meandrele istoriei, umanistul fiorentin putea afirma, împrumutând cuvintele atribuite de Tennyson lui Ulise, că este o parte din tot ceea ce a întâlnit ("I am a part of all that I have met"), așa încât istoria devine, deopotrivă lecție filosofică și modalitate de expresie artistică. Din nou pilda shakespeareiană se impune: marele autor englez "exersându-și" abilitatea construcției dramatice pe subiecte oferite de cronică anglo-scoțiană Holinshed, dar folosind - spre deosebire de Lorenzo - structurile teatrului elizabetan, modelate de tragedia senecană. Mai aproape de evul mediu, Lorenzo recitește istoria - folosind structurile dramatice ale sacrei reprezentații. Alegându-și subiectul din epoca domniei lui Constantin cel Mare, perioada instituționalizării creștinismului și deci a confruntării acestuia cu sistemul de valori al păgânismului latin, epocă în același timp și de mari transformări politice, de ultimă monumentalitate și expansiune a Imperiului Roman - Lorenzo va interpreta evenimentele istoriei imperiale prin prisma instituțiilor politice contemporane lui și a idealurilor sale. De aceea, împăratul Constantin este un conducător luminat, înconjurat de sfinți înțelepți, Gallican are personalitatea unui condotier iar conflictul etic, care ar trebui să fie unul al credinței, opune de fapt statul bisericii, într-un conflict tradițional politicii italiene. Clasică temă a înfruntării și concilierii dintre laic și sacru devine în piesa Magnificului un conflict de putere, cu semnificații larg filosofice.

Utilizând structurile schematice naive ale spectacolului sacru contemporan, Lorenzo reușește să le imprime un conținut de mare profunzime și subtilitate. În dialectica atât de complexă a laicului cu sacralul, scriitorul florentin reușește o *de-sacralizare a dramei sacre din interior*, căci respectă formulele și soluțiile formale ale dramei medievale religioase. Astfel, putem afirma că folosind genul deja consacrat al dramei medievale, Lorenzo de Medici creează prima dramă modernă a puterii. Dacă dramele istorice shakespeariene au în centru "tema imperială" (cum o numea Wilson Knight) - lupta pentru tron, constituindu-se într-o adevărată "epopee națională" ciclică, piesa lui Lorenzo - care folosește o istorie imperială - se constituie ca o piesă a politicii, având în centru nu validarea etică a conflictului puterii, ci a strategiei; în drama sa personajele au toate aceași valoare etică. Conflictul este pur tactic, competiția pentru putere nu privește complotul ori nelegiuirea, ci se desfășoară la nivelul definirii practice a limitelor umane în raport cu forțele cosmosului, ale destinului imprevizibil. De aceea pretextul sacru al piesei, convertirea la creștinism, are în piesă semnificația pactizării cu forța ce se dovedește superioară a noii credințe, deci o strategie a victoriei, impusă de desfășurarea evenimentelor.

Deopotrivă legată de viața cetății florentine, ca și de biografia lui Lorenzo, drama este întregită de un plan aluziv, fiind astfel o imagine reflectată, mitică, a perioadei medice de guvernare.

De aceea se poate afirma că textul cuprinde și un metaforism poetic mediceu în cadrul unei alegorii a puterii și răspunderii umane confruntate cu istoria.

Partea primă a textului dramatic este construită ca o demonstrație a problemelor guvernării supuse Fortunei. Făcând abstracție de latura hagiografică a narațiunii, avem în această parte o imagine dramatizată a principalelor probleme ale istoriei Florenței Medicilor încadrate unei teorii a guvernării raționale supusă necesității istorice, precum și o recunoaștere a unor forțe oarbe și imprevizibile - Fortuna. Partea a doua a dramei va abstractiza și mai mult conflictul dintre personalitate și destin, punând accentul pe latura justițiară, amplificându-se pentru a deveni o confruntare cu absolutul.

Dincolo de eposul sacru, tema piesei este profană, miraculosul creștin apare ca o expresie a fatum-ului împredictibil. Prin politizarea conflictului religios acțiunea trece din domeniul mitului în cel al istoriei, subordonând formulele spectacolului sacral unei dezbateri laice. Meditație profundă asupra sensurilor istoriei confruntate cu personalitatea umană, a felului în care omul politic, conducătorul, are responsabilitatea destinului celorlalți, piesa are o structură articulată discontinuu episodic, ca și prima piesă istorică a lui Shakespeare (Henry IV). În prima parte, împăratul Constantin cel Mare trebuie să răspundă cererilor lui Gallican, un puternic conducător de oști, care în urma victoriilor sale din Persia amenința puterea imperială. Pentru a-l îndepărta împăratul îi promite mâna fiicei sale, Constanța, cu condiția ca mai întâi să-i învingă pe Daci - inamici temuți. Tentat de promisiuni iluzorii, pericolosul comandant este trimis la război în îndepărtata Dacie, în cea mai "italienească" tradiție a manevrelor machiavelice, de câștigare a "avantajului timpului": "Când nevoia te împinge să hotărăști și lucrurile nu-s clare și sigure, atunci se spune că înțeleptul amână și cu voie bună așteaptă să treacă timpul. (...) tu îi poți spune cât de primejdios e războiul în Dacia (...). În acest război se pot întâmpla multe, și pe multe timpul le aranjează".

Intr-adevăr, Gallican va fi înfrânt în războiul cu Dacii, dar mai întâi, adunându-și cavalerii, le spune că victoria este îndoielnică, arătându-le că războiul este, după părerea lui, un pariu cu destinul, un joc riscant: Tocmai soarta nesigură a luptei face ca măreția omului în luptă cu destinul să apară cu mai multă strălucire: "la virtù il caldo e il freddo vincer suole/ periglio, morte alfin stima niente".

Așa încât noua campanie a Romanilor apare ca o înfruntare virilă cu natura și oamenii - cu forțele necunoscutului. "Il nostro imperador provar ci vuole/ tra' ghiacci e neve di Dacia al presente".

Ajuns în Dacia, Gallican este înfrânt. "Toată armata îi este distrusă", sună indicația de regie a lui Lorenzo. Confruntat cu înfrângerea, personajul vede în aceasta o învățătură morală, un semn al sorții. La sfatul lui Paul și Ioan, ofițeri imperiali, el se convertește la creștinism, arborând drapelul cristic.

Acum condotierul va căpăta sprijin divin și, astfel, refăcându-și în mod miraculos

armata distrusă, va fi victorios în noua bătălie - luându-i prizonieri pe "regele dac" și pe fiii săi, "principii". Regele prins se consideră și el o victimă a sorții potrivnice, reluând tema vanității puterii confruntată cu forțele imprezibile ale Fortunei. Asemeni lui Priam, el își mărturisește regretul de a nu-și putea vedea fiii moștenindu-i regatul. Se afirmă astfel un alt aspect al temei fortunei - domeniu al vulnerabilității umane, cel al transmiterii ereditare a puterii de stat.

Tot dialogul dintre învinși și învingător se constituie ca o variație pe tema vicisitudinilor sorții, astfel încât reflecția lui Gallican este justificată; acesta își exprimă părerea că destinul poate fi comparat cu un joc, așa încât învingătorul nu are de ce se mândri, căci victoria nu-i aparține lui: "D'aver vinto ho quasi pentimento/ ad ogni giorno gioco un solo é vincitore/ e l'altro vinto de' restar contento".

Intors victorios în fața împăratului, Gallican este însoțit de nobilele personaje dace, care așteaptă să li se hotărăască soarta. Regele dac îi amintește împăratului roman că și el a fost suveranul unei țări, iar acum, împreună cu fiii săi, este o pildă vie că soarta este schimbătoare iar întâmplarea poate fi potrivnică oricui. În stilul sentențios - propriu literaturii medievale - regele dac adaugă: "Il vincer a di Dio dono eccellente,/ ma piu nella vittoria esser clemente".

Împăratul îi arată pe prizonierii daci (...) "Io ti perdono e postoho giú lo sdegno:/ non voglio il sangue, ma la gloria e'l regno". Intregul dialog scoate în evidență noblețea personajelor, caractere puternice, animate de idealuri superioare. Mulțumindu-i lui Gallican pentru victoria câștigată, împăratul spune: "Veder legato innanzi agli occhi un ré:/ cosa che sempre avró nella memoria". Răspunzându-i, Gallican îi mărturisește lui Constantin că victoria sa împotriva Dacilor n-ar fi fost posibilă fără ajutorul miraculos, căpătat în urma conversiunii sale: "per grazia e per miraculo abbiám vinto".

Este semnificativ faptul că Lorenzo de Medici i-a ales pe Daci ca personaje eroice ale ultimei sale opere, adevărata *summa* a experienței sale politice și artistice. Pasionat cunoscător al istoriei, Magnificul a intuit cu finețe potențialul simbolic al "situației" dace, simbolismul istoric al acestui teritoriu de răscruce a civilizațiilor și de prelungire a latinității în mijlocul unei tradiții contradictorii.

Interesul umaniștilor italieni pentru Dacia, pentru spațiul latin nord-dunărean sunt bine cunoscute, și ele au format obiectul de studiu al unei întregi ramuri a romanisticii.

Renașterea însă, preocupată de studiul latinității antice, a dat un nou impuls și studiului istoriei, astfel încât teritoriul carpato-dunărean al vechii Dacii, teritoriu locuit de legendarii Traci (din care se trăgea Orfeu, - personaj venerat de poeții cenaclului mediceu), trezește un interes sporit. În acest context, interesul lui Lorenzo de Medici pentru istoria Dacilor are complexe semnificații. În primul rând, pare să fie legat de interesul special pe care cercul mediceu îl acorda epocii împăratului Constantin și urmașilor săi. Dacă majoritatea umaniștilor italieni au preferat studiul clasicității greco-latine, florentinii se apleacă cu o atenție sporită mai ales asupra epocii de "declin", sau "antichitate tardivă" a romanității (cum a numit-o H.I. Marrou). Etapă deosebit de interesantă, prin bogăția contradictorie a evenimentelor paradoxale și a personalităților ce au ilustrat-o: instituționalizarea creștinismului dar și revenirea fulgerătoare la un păgânism solar în timpul lui Iulian Apostatul (a cărui personalitate atât de interesantă a fost recent studiată într-o perspectivă modernă de J. Benoist-Machin în *L'empereur Julien ou le rêve calciné*), este epoca primelor concilii ecleslastice, dar și a marilor erezii, a confruntărilor spațiilor spirituale de tot felul (Orient și Occident, Asia și Europa etc...). Este de asemeni și epoca primei mari sinteze patristice a tradiției greco-iudaice în "Cronica" lui Eusebiu din Cesarea. În ce-l privește pe Lorenzo de Medici, interesul său pentru această epocă complexă depășește simpla admirație pentru figura exemplară a lui Constantin (cum crede Burckhardt), și trebuie înțeles ca o reală pătrundere a conflictelor epocii. Din acest punct de vedere, piesa sa trebuie corelată cu "mediul" ideologic care a produs în același timp *Heptaplus*-ul lui Pico della Mirandola, sinteză gigantică a tradițiilor culturale cele mai diverse. De aceea, cred că trebuie să recunoaștem ca surse ale piesei lui Lorenzo nu doar "Legenda aurea", bogatul *corpus* biografic al lui Jacoppo da Voragine, ci și operele lui Eusebiu din Cesarea și, poate, *Convivium* (Cesares) de Iulian Apostatul. Scriitor cult, Lorenzo dispunea de cea mai bogată colecție de manuscrise vechi și se ocupa pasionat de îmbogățirea ei, întretinând o bogată corespondență în acest scop.

Așa, din anul 1486 - anul în care cei mai mulți biografi ai săi situează începutul elaborării dramei, datează o scrisoare a lui Lorenzo către Ercole d'Este, ducele Ferrarei, prin care-i solicita manuscrisul *De Romanis Historiis* al lui Dio Cassius, iar Dio Cassius este tocmai istoriograful războaielor traiane din Dacia. Insași modul de construire a secvenței dacice - într-o victorie a Dacilor, urmată de înfrângerea lor - urmează modelul oferit de consemnarea istorică. Anacronismul plasării acestor episoade ale războaielor traiane în vremea împăratului Constantin s-ar explica prin faptul că acesta, că și Traian, a purtat mai multe campanii dacice și partice. Interesul mare al primului împărat creștin pentru Dacia - care rezultă și din cognomenul "Dacicus", pe care și-l atribuia - a fost reținut și de Lorenzo ca fiind esențial pentru conturarea imaginii acestui conducător exemplar - eroul primei părți a piesei. De asemeni în economia piesei, care are un evident conținut aluziv, fiind o transpunere artistică a unor evenimente reale ale istoriei Florenței Medicilor, este posibil ca episodul dacic să constituie o "justificare" a lui Lorenzo în mult controversata asediere și jefuire a Volterrei. Contaminare a mai multor teme din viața și opera marelui conducător florentin, această secvență dacică din creația Magnificului vine să completeze imaginea noastră atât despre marele cărturar și preocupările sale, dar mai ales demonstrează încă o dată interesul viu al umaniștilor italieni pentru Dacia, o verigă necesară în înțelegerea propriei latinități. Dar dacă pentru Enea Silvio Piccolomini ori pentru Francesco Berlingheri Dacia era un teritoriu liminar al latinității, un fenomen pasionant pentru studiul istoric, filologic sau geografic, iată că pentru Lorenzo de Medici el devine materie artistică, eveniment pentru țesătura dramatică. Episodul dacic din opera sa are semnificația recuperării spațiului nord-dunărean în artă, încadrându-l astfel universului artistic al Quattrocentului florentin, într-una din creațiile sale caracteristice, dar care își depășește - ca orice operă de artă autentică - epoca.

O MĂRTURIE

*In dâmbu-acesta, ca un pinten verde
Spărgând al lui Zamolxis cer albastru
Inconjurat de câmpul ce se pierde
Acolo, în pădurea de jugastru,*

*Zac amfore și chipuri pe sub glie
Și Geți încinerati de mii de ani;
Rotundul scut, moneda argintie,
Dorm zid bătrân de bolovani*

*Aici strămoșii au avut o vatră,
O rădăcină-adâncă le-am aflat
In dava de goruni, pământ și piatră
Pe care vremea fără vreme-au îngropat;
O mărturie-a țării mele mume
Am fost, suntem și-om fi cât va fi lume.*

MARINESCU M. MARIN

BUREBISTA

*Era ca o lumină-n scăpărare,
Albastru fulger, aspră vijelie,
Din munții-nalți până la marea mare
Desăvârșind o Dacie moșie.*

*In muntele cel sfânt durând cetate,
Ai lui Zamolxe, toți închinătorii
L-au fost urmat în luptele purtate,
Martori și stâlpi ai unei noi istorii.*

*Au biruit apus și miază-noapte:
Pe Tărisoi și Boi, Bastarnii încă
Și până-n Pont, mărețele lui fapte
L-au dovedit talazurilor stâncă,
Și mare rege, ce-a unit străbunji
Un singur zid în iureșul furtunii.*

LIMBA DACĂ ÎN UNIVERSITATE

Liviu Petrina

*Articol apărut în "Flacăra", nr. 10 (1239), din 8 martie 1979

Caracterul latin al românei a fost evident și se impunea de la prima vedere, încât umaniștii secolelor XIV-XV, apoi cronicarii moldoveni l-au subliniat cu tărie. Școala ardeleană latinistă a dat valoare de reper politic ascendenței noastre romane. Eruditul Dimitrie Cantemir (1673-1723) este primul care vorbește de cuvinte rămase în română "din limba veche dacică", și anume, acele "cuvinte ce nu sunt cunoscute în limba latină, nici în celelalte dialecte ale popoarelor vecine". Era o intuiție genială și de bun simț în același timp. Cercetările ulterioare au ajuns - dincolo de aprecierile deosebite - la o concluzie: "româna are în alcătuirea inițială elemente vechi care *nu sunt latine*, contopite în structura ei romanică, mai ales în lexic. Acel *ceva* a fost *definit*, interpretat și valorificat istoricește diferit, după atitudinea, mijloacele și orizontul științific-critic al fiecăruia, uneori chiar după simple preferințe personale."

Cu toate acestea avem o cvasi-unanimitate în ceea ce privește *identificarea în română a cel puțin 170 de cuvinte dacice, și acestea fac parte din fondul esențial de cuvinte al românei* (fond compus din câteva sute de cuvinte), având o foarte largă circulație și frecvență, formând numeroase derivate și aparținând tuturor domeniilor terminologice (corp uman, procese și stări psihice, raporturi social-familiale, casă și așezări, unelte-meșteșuguri, animale-plante, forme de teren etc.). Specialiștii afirmă că ele "*reprezintă cel puțin 10% din lexicul ereditar*" al românei.

Oricine înțelege - de la *mic* până la *mare*, de la *prunci* până la *moși*, din *leagăn* până-n *genune* - parcurgând lista cuvintelor ce coloane de susținere, ce profunzime, ce forță și încărcătură spirituală reprezintă elementul dac în românește, chiar limitându-ne la opiniile strict academice. Cunoaștem, apoi, aproape o mie de nume proprii dacice. Mai sunt în română peste 4.000 de cuvinte "fără etimologie sigură", cuvinte pentru care nici cei mai zeloși adepți ai influențelor străine asupra românei nu au fost în stare să găsească vreun corespondent undeva pe mapamond. (In paranteză: nu-i logic și firesc să le considerăm dace?)

De ce am spus cele de mai sus?

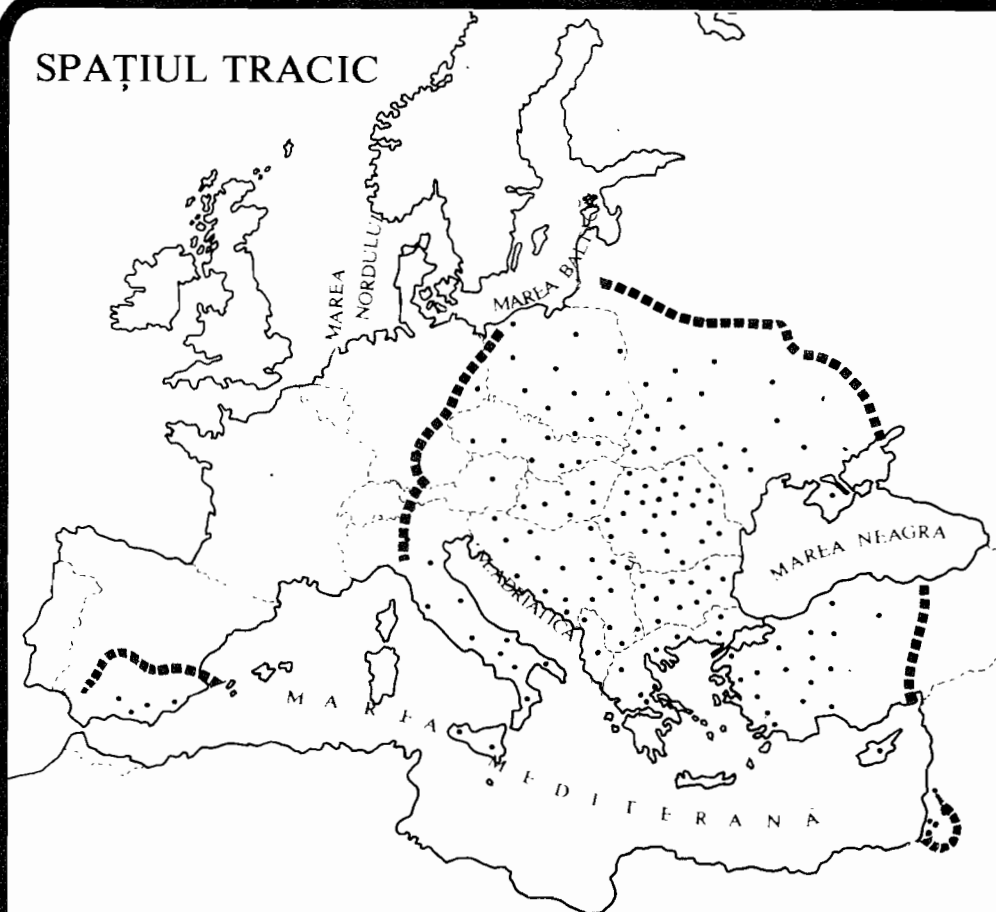
Toată lumea științifică este de acord că Geto-Dacii au constituit elementul principal și factorul etnogenetic fundamental în dezvoltarea omogenă a spiritualității românești. Iar în privința limbii "*romanitatea*" a fost "*altoită pe rigurosul fond lingvistic și social-etnic traco-geto-dacic*".

De aceea, credem că în *facultățile de filologie din România ar fi bine să se introducă și să se predea un curs de limba dacă*, în cadrul căruia să se pună în lumină moștenirea dacă a românei. Este de neînchipuit să găsim loc pentru limbile - utile desigur, și ele - hausa, catalana, sanscrita, swahili, esperanto, urdu, ebraică, norvegiană, tătară, japoneză, suedeză, amhara, finlandeză, mongolă, bengali, greaca veche, provensală, etc., etc. - iar limbii strămoșilor noștri (bunurile strămoșilor noștri sunt bunurile noastre!) să nu-i rezervăm nici măcar un curs facultativ!

Noi nu spunem să se renunțe la cele trei semestre de latină ori la cele trei de slavă veche. Nu. Noi *cerem loc limbii autohtone în Universitatea românească. Alături de latină și înainte de oricare altă limbă, este locul limbii dace!*

Prin introducerea în facultățile de filologie (poate și de istorie) a dacei, Universitatea românească și-ar aduce o contribuție la jubileul de 2050 de ani de la fondarea primului stat dac.

SPAȚIUL TRACIC

Tracii sunt neamul cel mai numeros și mai răspândit din lume,
după cel al Indienilor (Herodot)

<i>Yolanda Laetiția Nicoară:</i> Burebista - 2050	1
<i>A. Rădulescu:</i> Relațiile dintre Greci și autohtoni între sec. IV și II î.e.n. în lumina recentelor săpături de la Tomis, Topraisar și Albești	9
<i>Mirela Șaim:</i> O secvență dacică în opera dramatică a lui Lorenzo de Medici	11
<i>Marinescu Marin:</i> Versuri	14
<i>Liviu Petrina:</i> Limba dacă în universitate	15

NOI TRACII
Redacția: Via Larga 11, Milano

Direttore responsabile: Sabino d'Acunto
Direz. Foro Traiano 1/A Roma - Reg. Trib. Roma n. 17282 del 31.5.78
Rivista mensile - Spedizione in abbonamento postale gruppo terzo (70%)
Centro stampa B.G. - Via larga 11 Milano